

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ
БИЛИМ БЕРҮҮНҮН САПАТЫН БААЛОО ЖАНА МААЛЫМАТ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫН УЛУТТУК БОРБОРУ

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ ОКУУЧУЛАРДЫН
ФУНКЦИЯЛЫК САБАТТУУЛУГУНУН АБАЛЫН
АНЫКТОО МОНИТОРИНГИ**

5-КЛАСС

А ВАРИАНТЫ

Областы, шаары, району

Мектеп

Мектептин коду: (администратор

--	--

толтурат)

Окуучунун аты-жөнү

Окуучунун
идентификациялык номери:

--	--

(администратор толтурат)

МАТЕМАТИКА

1-бөлүм 5 суроодон турат

СУРОО 1. $\frac{17}{5}$ буруш бөлчөгүнүн бүтүн бөлүгүн бөлүп алгыла.

(А) $2\frac{7}{5}$

(Б) $2\frac{3}{5}$

(В) $3\frac{2}{17}$

(Г) $3\frac{2}{5}$

СУРОО 2. Дамир пирогдун $\frac{1}{2}$ бөлүгүн, Сабина пирогдун $\frac{1}{4}$ бөлүгүн жеди. Экөө биригип пирогдун канча бөлүгүн жешти?

(А) $\frac{2}{6}$

(Б) $\frac{2}{8}$

(В) $\frac{3}{4}$

(Г) $\frac{4}{5}$

СУРОО 3. Теңдемени чыгаргыла: $k:3 = 21$

(А) 7

(Б) 18

(В) 24

(Г) 63

СУРОО 4. Китеп 280 сом турат. 15%ке кымбаттагандан кийинки китептин баасын тапкыла.

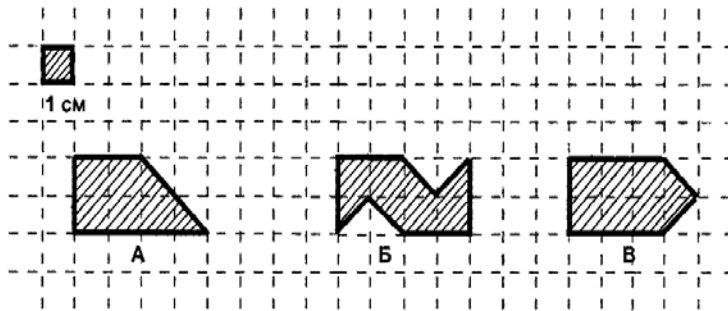
(А) 322 с.

(Б) 42 с.

(В) 238 с.

(Г) 295 с.

СУРОО 5. Аянттары барабар болгон фигураларды көрсөткүлө.

- (А) А жана В
- (Б) А жана Б
- (В) Аянттары барабар болгон фигуралар жок
- (Г) Б жана В

2-бөлүм 3 тапшырмадан турат

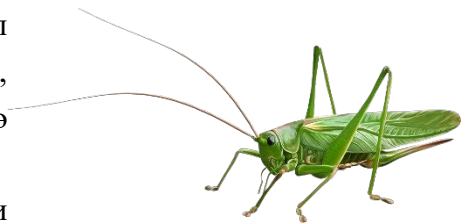
ЖАШЫЛ ЧЕГИРТКЕ

Текстти окуп чыгып, суроолорго жооп бергиле.

Актан чегирткелердин жашоосу менен кызыгат. Ал чегирткелердин жашоо чөйрөсү, жашоо шарттары, тамактануусу, жүрүм-турумунун өзгөчөлүктөрү жөнүндө маалымат чогултат.

Ал китептерден билгендей, биздин өлкөдө кеңири жайылган жашыл чегирткенин жашоосу жерде, болжол менен 6 см тереңдикте, пайда болот.

Жашыл чегирткенин ургаачысы күзүндө салган жумурткалардан болжолдуу он бөлүгү личинка болуп жердин үстүнө жетет. Алардын ар биринин өлчөмү 5 мм жакын. Чоң чегирткенин өзгөчөлүктөрүнүн бири – денесинин узундугуна салыштырмалуу алыс аралыкка секирүү. Жашыл чегиртке өзүнүн денесинин узундугунан 20 эсе көбүрөөк аралыкка секире алат.

Тапшырма 1 / 2

Жашыл чегирткенин ургаачысы 70 жумуртка салды. Чегирткенин болжол менен канча личинкасы жазында жердин үстүнө жете алат?

Жооптун бир туура варианттын белгилегиле.

- (А) 70
- (Б) 63
- (В) 10
- (Г) 7

Тапшырма 2 / 2

Актан жашыл чегиртке жөнүндө маалыматты таблицада көрсөтүүнү чечти.

Таблицадагы бош калган жерлерди толтургула.

Жашыл чегиртке	
Мүнөздөмө	Орточо мааниси
Чегирткенин личинкасынын туулгандагы узундугу	___ мм
Чоңойгон чегирткенин денесинин узундугу	28 мм
Секирүү узундугу	___ мм
Учуу ылдамдыгы	30 м/мүн

Тапшырма 3 / 2

Актан жашыл чегиртке жөнүндө маалыматты таблицада көрсөтүүнү чечти.

Жашыл чегиртке	
Мүнөздөмө	Орто мааниси
Чоңойгон чегирткенин денесинин узундугу	29 мм
Учуу ылдамдыгы	30 м/мүн

Журналдагы макаладан Актан саранчалардын күн карама өскөн талаага болгон жортуулу жөнүндө окуду. Макалада саранчалардын учуу ылдамдыгы 15 км/с түзгөнү көрсөтүлгөн.

Саранчанын учуу ылдамдыгы чегирткенин учушунун орто ылдамдыгынан аз болгону туурабы?

- 1) Туура
- 2) Туура эмес

Жообуңарды түшүндүрүп жазгыла.

ОКУУ ЖАНА ТҮШҮНҮҮ

1-бөлүм 6 тапшырмадан турат

Текстти окуп, суроолорго жооп бергиле.

ЖЕРДЕГИ ГҮЛ

- Сен мага баарын айтып берчи!

Тит карыя Афонянын колдон кармады да экөө үйдөн сыртка чыгышты. Ал жакта күн асманга бийик көтөрүлүп талаадагы бышкан дан менен жолдун чекесиндеги гүлдөргө жарыгын чачып турган.

Чоң ата Афоняны талаадагы жол менен жетелеп, уйларга деген ширин беде, чөптөр менен гүлдөр өскөн жайытка чыгышты. Чоң ата майда таза кумда тамыры менен тырмышып өсүп чыккан көгүш гүлдүн жанына токтоп, аны Афоняга көрсөттү, андан кийин эңкейип, акырын гүлдү сылады.

- Муну мен өзүм деле билем! - деп созо айтты Афоня. - Мага деген эң башкы нерсе эмне болгону керек, сен мага баары жөнүндө айтып бер! Бул гүл болсо өсүп жатат, ал бүт баары эмес!

Тит чоң ата ойлоно калды да, небересине ачуусу келип кетти.

- Мына, эң башкысы ушул сага! Сен көрүп турасың - кум жансыз жатат, ал таштардын майдасы, башка эч нерсе жок, таш жашабайт жана дем албайт, ал жансыз топурак. Түшүндүңбү эми?

- Жок, Тит чоң ата, - деди Афоня. - Бул жерде түшүнүктүү нерсе жок.

- Ал эми гүл болсо, сен көрүп тургандай, ушундай аянычтуу, бирок ал жандуу, өзүнүн денесин жансыз топурактан жасады. Демек, ал жансыз куюлма жерди тирүү жанга айлантып жатат жана анын өзүнөн таза дем жыттанып турат. Мына, жарык дүйнөдөгү эң маанилүү иш ушул, мына сага ушул, баары кайдан жаралаары. Бул гүл –эң ыйык мээнеткеч, ал өлүмдөн өмүрдү жаратат.

- Чөп менен кара буудайчы, алар дагы эң башкыны кылышабы? - деп сурады Афоня.

- «Бирдей», - деп жооп берди Тит чоң ата.

- А биз экөөбүзчү?

- Биз экөөбүз дагы. Биз жер айдоочубуз, Афонюшка, биз буудайга өсүп чыкканга жардам беребиз.

Афоня чөп менен гүлдөрдүн арасында ойлонуп туруп калды. Ал эми өзү да гүлдөй болуп жансыздан жандууну жараткысы келди; ал куюлма, көңүлсүз кумдан асманга өзүнүн жароокер жүздөрүн буруп, жарык дүйнөгө таза дем чыгарган көгүш, кызыл, сары бактылуу гүлдөрдүн кантип жаралганы тууралуу ойлонуп жатты.

(А.Платоновдуку боюнча)

Тапшырма 1 / 6

Чоң ата менен неберенин негизги маектешүүсү кайсы жерде болуп жатат?

Жообуңарды жазгыла.

Тапшырма 2 / 1

Тит чоң ата Афоняга эмнеге ачууланды?

Бир туура жоопту белгилегиле.

- (А) Афонянын гүлдү жулуп алганына.
- (Б) Афонянын чоң ата эмнени түшүндүрүп жатканын дароо түшүнбөгөнүнө.
- (В) Афонянын сокочу болгусу келбегенине.
- (Г) Афонянын өтө көп суроолорду бергенине.

Тапшырма 3 / 1

Тит чоң атанын оюу боюнча жашоонун башкы максаты эмнеде?

Жообуңарды жазгыла.

Тапшырма 4 / 1

Төмөндө берилген ырастоолор туурабы?

Ар бир ырастоону «Туура» же «Туура эмес» экенин белгилегиле

Берилген ырастоолор туурабы же туура эмеспи?	Туура	Туура эмес
А) Афоня чоң атасын түшүнө албай калганда чынчылдык менен мойнуна алат.		
Б) Аңгемедеги окуя кеч күздө болгон.		
В) Тит чоң ата айтып жаткан гүлдү Афоня үзүп алды.		
Г) Тит чоң ата гүлдүн жытын жактырчу эмес.		
Д) Тит чоң ата "бирдей" деген сөздү "ооба" деген мааниде колдонот.		

Тапшырма 5 / 1

Афоня чоң атасынын айткандарынын маанисин түшүнө алганын кайсы сүйлөмдөр көрсөтүп турат?

Жооптун бардык туура варианттарын белгилегиле.

- (А) - Мага деген эң башкы нерсе эмне болгону керек, сен мага бүт баары жөнүндө айтып бер!
- (Б) Афоня чөп менен гүлдөрдүн арасында ойлонуп туруп калды.
- (В) Ал дагы эми өзү гүл сыяктуу, жансыздан жандууну жаратууну эңсеп калды.
- (Г) Муну мен өзүм деле билем!
- (Д) Ал куюлма, көңүлсүз кумдан асманга өзүнүн жароокер жүздөрүн бурган көгүш, кызыл, сары бактылуу гүлдөрдүн кантип жаралганы тууралуу ойлонуп жатты.

Тапшырма 6 / 1

Тексттен «ширин беде» деген сөз айкашын кезиктирдиңер. Анын маанисин кандай түшүндүңөр?

Жообуңарды жазгыла.

2-бөлүм 4 суроодон турат

Текстти окуп чыгып суроолорго жооп бергиле.

Витамин А:		Уйдун боору, жумуртка, быштак, балык, шпинат, сабиз, петрушка
Витамин В1:		Жумуртка, сүт, уйдун боору, буурчак, фасоль, ачыткы, буудайдын өнүмү
Витамин В2:		Быштак, жумуртка, сүлүнүн кебеги, чочконун эти, балык, сүт, соя майы
Витамин С:		Цитрустар, кызыл жемиштер, гүлдүү капуста, жашыл буурчак, фасоль, түрп
Витамин Д:		Суу май, уйдун боору, балык, жумуртканын сарысы, үй эти
Витамин Е:		Сүт, салат, буудайдын өнүмү, су май
Витамин F:		Балыктын майы, оливка майы, кургатылган мөмөлөр
Витамин Н:		Уйдун боору, козу карындар, сулу кебеги, хоколад, жумуртканын сарысы, жаңгактар, сүт
Витамин К:		Деңиз капустасы, көк чай, шпинат, баш пияз, чечевица

СУРОО 1. Кандай азыктардын курамында В2 витамини бар? Жообун жазгыла.

СУРОО 2. Деңиз капустасында кайсы витамин бар? Жообун жазгыла.

СУРОО 3. Курамында Н, А, В, D витаминдери болгон азыкты атагыла. *Жообун жазгыла.*

СУРОО 4. Төмөнкү ырастоолор туурабы?

Ар бир ырастоонун "туура" же "туура эмес" экенин белгилегиле

Берилген ырастоолор туурабы же туура эмеспи?	Туура	Туура эмес
А) Сүттө Н, Е, В2, В1, А витаминдери бар.		
Б) Салаттын курамында Е витамини жок.		
В) Цитрустарда С витамини көп.		
Г) К витамини чечевицада, деңиз капустасында болбойт.		
Д) Кургатылган мөмө-жемиштер F витаминине бай.		

ТАБИЯТ ТААНУУ

1-бөлүм 5 суроодон турат

СУРОО 1. Кээ бир өсүмдүктөр, мисалы, алмалар мөмө беришет.

Мөмөнүн максаты эмнеде?

- (А) уруктарды коргоо
- (Б) уруктарга пайдалуу азык жаратуу
- (В) уруктарды жайылтпоо
- (Г) уруктардын өнүшү үчүн сууну үнөмдөө

СУРОО 2. Төрт зат сүрөттө көрсөтүлгөндөй эки топко бөлүндү.

Группа 1	 айнек стакан	 көз айнектин пластик линзалары
Группа 2	 металл кашык	 жыгач тарелка

Объекттерди бул топторго бөлүү үчүн алардын кайсы касиети колдонулган?

- (А) ийилчээктиги
- (Б) суунун үстүндө сүзүү жөндөмдүүлүгү
- (В) жарык өткөрүү жөндөмү
- (Г) магнитке тартылуу жөндөмү

СУРОО 3. Азыркы учурда топ жылдыз бул:

- (А) бүт көрүнгөн жылдыздуу асман
- (Б) айлануучу планеталары бар жылдыздар
- (В) жылдыздуу асмандын белгилүү бир бөлүгү
- (Г) спутниктери бар планета

СУРОО 4. Айгерим туз жана суу менен эксперимент жүргүзгөн. Анын эксперименттеринин натыйжалары таблицанда берилген.

Эриген туздун көлөмү	Суунун көлөмү	Суунун температурасы	Аралашма аралаштырылдыбы?
15 г.	50 мл	25°C	Ооба
30 г.	100 мл	25°C	Ооба
45 г.	150 мл	25°C	Ооба
60 г.	200 мл	25°C	Ооба

Айгерим экспериментинде эмнени изилдеген?

- (А) ар кандай көлөмдөгү сууда канча туз эрийт
- (Б) суунун ар кандай температурасында канча туз эрийт
- (В) аралаштыруу ылдамдаса, туз канчалык тез эрийт
- (Г) аралаштыруу жайласа, туз канчалык тез эрийт.

СУРОО 5. Жер шарынын көп жерлеринде ичүүчү суу жетишсиз. Адамдардын сууну ысырап пайдалануусун кантип азайтса болот. Мисалдарды келтиргиле.

2-бөлүм 4 тапшырмадан турат

БИЗ ЭМНЕ МЕНЕН ДЕМ АЛАБЫЗ?

Киришүү

Киришүүнү окугула.

Силердин ата-энеңер, чоң апаңар жана чоң атаңар, балким, аба жөнүндө көп сүйлөшүшөт. Паркта же токойдо сейилдеп жүрүп, алар абаны ырахат менен дем алышат жана анын тазалыгы менен суктанышат. Шаардык батирде же транспортто алар тескерисинче, аба кандайдыр бир оор экендигине арызданышы мүмкүн. Чындыгында, аба жөнүндө айтып жатканда, ар кандай сөздөр пайдаланылат, мисалы, «таза», «тунук», «нымдуу», «оор», «зыяндуу». Бул эмнени билдирет?

Жердин атмосферасын көп учурда «аба» деген бир сөз менен аташат, бирок чындыгында – бул ар кандай газдардын аралашмасы. Абанын негизги газдарынын – азот жана кычкылтектин – курамы көп убакыт бою атмосферада туруктуу болуп турат.

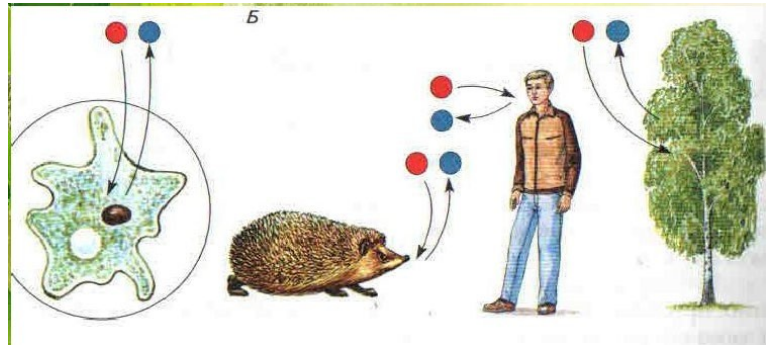
Жаратылыш кубулуштары жана адамдардын ишкердиги абадагы башка газдардын составына таасир бере алышат. Аларга көмүр кычкыл газы, суунун буусу, суутек, инерттик газдар – аргон жана гелий, дагы ар кандай кирдеткич – газдар: метан (жаратылыш газ), күкүрттүн жана азоттун кошундулары кирет.

Текст 1

Текстти окуп, суроолорго жооп бергиле.

Атмосфералык аба – бул адамдын, жаныбарлардын жана өсүмдүктөрдүн дем алуу булагы. Дем алуу процессинде жандуу организмге атмосфералык абанын кирүүсү жана иштелип чыккан газдардын жана буулардын дем чыгаруусу жүрөт.

Тапшырма 1 / 2

Атмосферадагы кайсы газдар жандуу организмдердин дем алуу процесстеринде катышышат?

Жооптун эки туура варианттын белгилегиле.

- (А) Азот
- (Б) Көмүр кычкыл газы
- (В) Кычкылтек
- (Г) Суутек
- (Д) Гелий

Текст 2

Текстти окуп, суроолорго жооп бергиле.

Каныкей класстагы абанын составы жөнүндө доклад жасады. Ал адам дем чыгарып жаткан абада дайыма суунун буусу бар экенин айтты. Бирок ишенбеген Акыл айтылган нерсеге шектенип, бул ырастоону далилдеп берүүнү суранды.

Тапшырма 2 / 2

Ырастоосун далилдөө үчүн Каныкей кандай тажрыйбаны жүргүзүүнү сунуштады?

Жообуңарды жазгыла.

Текст 3

Текстти окуп, суроолорго жооп бергиле

Абанын составындагы газдардын ар бири өзүнүн өзгөчө касиеттерине ээ. Мисалы, газдар оорураак же жеңилээрэк болушат. Эгерде 1 литр газдын салмагын алса, анда ал башка газдар үчүн айырмаланат. Абанын составына кирген газдын салмагы төмөндөгүдөй болуп көбөйөт:

Суутек ⇒ Гелий ⇒ Суунун буусу ⇒ Азот ⇒ Аба ⇒ Кычкылтек ⇒ Көмүр кычкыл газы

Абада болгон газдардын бул касиетти менен жашоодо көп учурда кездешсе болот.

Силер, балким, поезддин ичи кандай болоорун билесиздер. Эгерде купеде кондиционер өчүрүлсө жана эшик жабык болсо, жакын арада жүргүнчүүлөр дем алууда кыйынчылыктарды сезе башташат, алардын деми кысылып баштайт.

Тапшырма 3 / 2

Поезддеги жабык купенин кайсы текчесинде (үстүңкү же алдыңкыда) дем алуу кыйын болот?

Туура жоопту белгилегиле.

- 1) үстүңкүсүндө
- 2) алдынкысында

Жообуңарды түшүндүрүп жазгыла.

Текст 4

Текстти окуп, суроолорго жооп бергиле

Көмүр кычкыл газы, кычкылтектей эле, Жердеги жаратылыш кубулуштарында чоң ролду ойнойт. Атмосферада көмүр кычкыл газдын саны көбөйүшү климаттын өзгөрүшүнө алып келет. Окумуштуулар бул кубулушту коркунучтуу деп эсептешет. Айланадагы дүйнөдө ар дайым атмосферада көмүр кычкыл газдын курамын көбөйткөн дагы жана азайткан дагы кубулуштар боло берет.

Тапшырма 4 / 2

Жаратылышта кандай процесстер абада кычкылтек газдын составын азайта алышат?

Жооптун эки туура варианттарын белгилегиле.

- (А) Океанда газдардын эрүүсү
- (Б) Вулкандардын атырылып чыгышы
- (В) Жандуу организмдердин дем алуусу
- (Г) Планетада токойдордун аянттарынын көбөйүшү
- (Д) Жаратылыш токой өрттөрү